

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

องค์การบริหารส่วนตำบลบางตะบูน
อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปี ๒๕๖๗ เพื่อให้หน่วยงานที่เข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ซึ่งเป็นเกณฑ์การประเมินที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ ยกกระดับการดำเนินงาน โดยมีการประเมินด้านการต่อต้านการทุจริตในองค์กรเกี่ยวกับการดำเนินงานเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน การรับสินบน โดยมีการประเมินหลักฐานเชิงเชิงประจักษ์ ให้มีการดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานตรวจสอบได้ ดังนั้น องค์กรบริหารส่วนตำบลบางตะบูนจึงได้จัดทำ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ตามนโยบายและแนวปฏิบัติขององค์กรบริหารส่วนตำบลบางตะบูน

วัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

๑. เพื่อสร้างมาตรการป้องกันและลดโอกาสการทุจริตในองค์กรบริหารส่วนตำบลบางตะบูน
๒. เพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ไม่ส่งผลกระทบต่อภารกิจเป้าหมายขององค์กรบริหารส่วนตำบลบางตะบูน
๓. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนเกิดความมั่นใจ
๔. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบลบางตะบูน ในการพัฒนาปรับปรุง มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต โดยมีการติดตามประเมินผลและรายงานผลต่อผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ
๕. เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความตระหนัก และให้ความสำคัญต่อการบริหารความเสี่ยงการทุจริต และร่วมสร้างวัฒนธรรมที่ดีในการต่อต้านการทุจริต

แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต เพื่อยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใส พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ และการควบคุมภายในขององค์กรบริหารส่วนตำบลบางตะบูน ที่ได้จากการสำรวจกิจกรรม ขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่มีโอกาสที่อาจเกิดการทุจริต โดยครอบคลุมทุกกิจกรรม ทุกขั้นตอน ในการปฏิบัติงานเพื่อให้การบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิภาพเหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับการดำเนินงานเป็นสำคัญ โดยปัจจัยความเสี่ยงในการปฏิบัติงานประกอบด้วย ๔ ปัจจัย ดังนี้

๑. ปัจจัยด้านคน ถือเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงาน เกิดจากกระบวนการทำงานผิดพลาด หรือการควบคุมภายในไม่เพียงพอ อันอาจนำไปสู่การทุจริตทั้งภายในและภายนอก ดังนั้น การให้ความสำคัญในการคัดเลือกพนักงาน การอบรม การพัฒนา จะทำให้องค์กรได้พนักงานที่มีคุณสมบัติ ประสพการณ์ และความสามารถที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน

๒. ปัจจัยด้านกระบวนการทำงาน กระบวนการทำงานหรือขั้นตอนการทำงานหรือจุดควบคุมในแต่ละกิจกรรม อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงให้เป็นรูปธรรมและสามารถนำไปปฏิบัติได้ อาจก่อให้เกิดความเสียหาย ทั้งในรูปของตัวเงิน เช่น การถูกฟ้องร้องจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือด้านชื่อเสียง

๓. ปัจจัยด้านระบบงาน หากระบบงานเกิดความเสียหาย ขัดข้อง หรือหยุดชะงัก รวมทั้งความถูกต้อง เชื่อถือได้ของระบบข้อมูล และระบบการสื่อสารภายในองค์กร การควบคุมการเข้าถึงระบบ การรักษาความปลอดภัยของระบบและข้อมูล ตลอดจนความสามารถในการนำระบบให้กลับมาทำงานได้ตามปกติหลังจากที่เกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน อันอาจมีผลกระทบต่อการทำงาน

๔. ปัจจัยที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และที่เกิดเหตุการณ์ภายนอก ถือเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่อยู่เหนือความคาดหมาย เช่น ด้านการเมือง ด้านภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ของกฎหมาย

กระบวนการประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริต

๑. การระบุความเสี่ยงและประเภทความเสี่ยงการทุจริต

การระบุความเสี่ยงให้ระบุนรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงด้านการทุจริตโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงด้านการทุจริตนั้นอยู่แล้ว และนำข้อมูลรายละเอียดมาพิจารณาประเภทความเสี่ยงการทุจริต ดังนี้

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	ความหมาย
Know Factor	ความเสี่ยงที่เคยเกิดมาก่อนหรือคาดว่าจะมีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้น
Unknow Factor	ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิดหรือมีประวัติมาก่อนแต่มีความเสี่ยง ที่อาจเกิดขึ้นจากการพยากรณ์ในอนาคต

๒. เกณฑ์ในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ความเสี่ยง พิจารณาเงื่อนไขในการกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง ๒ มิติ คือ โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบของความเสี่ยง (Impace) เพื่อกำหนดระดับความเสี่ยง (Level of Rsk)

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเป็นข้อมูลในการตัดสินใจจัดการกับความเสี่ยง โดยการพิจารณาถึงโอกาสในการเกิด (Likelihood) และผลกระทบของความเสี่ยง (Impace) การวิเคราะห์สามารถเป็นได้ทั้งการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative) กึ่งปริมาณ (Semi Quantative) เชิงปริมาณ (Quantitative) หรือผสมผสานกันไป

กระบวนการประเมินความเสี่ยงของสำนักงานจะทำการวิเคราะห์โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) อันเนื่องมาจากความเสี่ยง

๒.๑ เกณฑ์กำหนดระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหายการทุจริต (Likelihood) หมายถึง การประเมินโอกาสของการที่แต่ละเหตุการณ์จะเกิดขึ้นโดยพิจารณาจากสถิติการเกิดเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าของโอกาสที่จะเกิดในอนาคต โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

ตารางระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหายการทุจริต (Likelihood)		
ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นประจำ หรือ มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นมากกว่า ๕ ครั้ง/ปี
๔	สูง	มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นบ่อยครั้ง หรือ มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นไม่เกิน ๔ ครั้ง/ปี
๓	ปานกลาง	มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นบางครั้ง หรือ มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นไม่เกิน ๓ ครั้ง/ปี
๒	น้อย	มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นน้อยครั้ง หรือ มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นไม่เกิน ๒ ครั้ง/ปี
๑	น้อยมาก	มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นยาก หรือ มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้น ๑ ครั้ง/ปี

๒.๒ เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impace) ที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน หมายถึง ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น หากความเสียหายนั้นเกิดขึ้น เป็นการพิจารณาระดับความรุนแรง และมูลค่าความเสียหายจากความเสียหายที่คาดว่าจะได้รับ โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

ตารางระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)			
ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย (ผลกระทบทางการเงิน)	คำอธิบาย (ผลกระทบที่ไม่ใช่ทางการเงิน)
๕	สูงมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป	เกิดความเสียหายต่อรัฐ เจ้าหน้าที่ถูก ลงโทษ คุ้มครองความผิด เข้าสู่กระบวนการ ยุติธรรม
๔	สูง	ความเสียหายตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑,๐๐๐,๐๐ บาท	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบด้านความ โปร่งใส สื่อมวลชนลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใจ
๓	ปานกลาง	ความเสียหายตั้งแต่ ๒๕๐,๐๐๐ บาท ถึง ๕๐๐,๐๐๐ บาท	หน่วยงานตรวจสอบเข้าทำการตรวจสอบ ข้อเท็จจริง
๒	น้อย	ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒๕๐,๐๐๐ บาท	ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนภายใน หน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
๑	น้อยมาก	มาก ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือน้อยกว่า	แทบไม่มี

๒.๓ ระดับความเสี่ยง (Risk Level) กำหนดค่าเท่ากับผลคูณของระดับโอกาสที่ความเสี่ยงอาจเกิดขึ้น (Likelihood) และระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) อันเนื่องมาจากความเสี่ยง

ระดับความเสี่ยง (Risk Level) = ระดับโอกาสที่จะเกิดขึ้น (Likelihood) x ระดับผลกระทบ (Impact) ซึ่ง ระดับความเสี่ยงแบ่งตามความสำคัญเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Medium Risk : M)	๔ - ๘
๔	ความเสี่ยงระดับน้อย (Low Risk : L)	๑ - ๓

แผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๑	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๒	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๔	๒	๔	๖	๘	๑๐
๕	๑	๒	๓	๔	๕

แผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๑	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๒	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๔	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
๕	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
องค์การบริหารส่วนตำบลบางตะบูน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ประเด็น	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง (โอกาส X ผลกระทบ)	มาตรการ/แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง
๑. การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวก ในการพิจารณาอนุญาต ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	(๑) เจ้าหน้าที่เรียกรับสินบน เพื่อช่วยให้การพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ง่ายขึ้น หรือได้รับการยกเว้นหรือไม่ เป็นไปตามกฎหมาย	(๓ x ๓) ๙ ความเสี่ยง ระดับสูง	๑. ประกาศนโยบาย No gift Policy ๒. จัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ประกอบด้วย -หลักเกณฑ์วิธีการ ในการ ยื่นคำขอ -ขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณา อนุญาต -รายการเอกสาร หรือ หลักฐานที่ผู้ขอ อนุญาตจะต้องยื่นมาพร้อมกับคำขอ ๓. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์คู่มือสำหรับ ประชาชนผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน
๒. การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการ ตามภารกิจ	(๑) เจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมเลือก ปฏิบัติกับประชาชนผู้มาติดต่อ (๒) ใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อ ช่วยเหลือญาติหรือพวกพ้อง	(๔ x ๒) ๘ ความเสี่ยงระดับ ปานกลาง	๑. ส่งเสริมการปฏิบัติงานตามประมวล จริยธรรม/หลักธรรมาภิบาล ๒. ช่องทางการร้องเรียนการทุจริตประพฤติ มิชอบ
๓. การจัดซื้อจัดจ้าง	(๑) จัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตาม TOR (๒) เอื้อประโยชน์โดยการเป็นคู่ค้า หรือคู่สัญญากับกิจการของพวก พ้อง (๓) รับสินบน ของขวัญ สินน้ำใจ ซึ่งนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ให้กับ คู่สัญญา	(๓ x ๓) ๙ ความเสี่ยง ระดับสูง	๑. อบรมความรู้กฎหมาย เกี่ยวกับการ จัดซื้อจัดจ้าง ๒. อบรมความรู้เกี่ยวกับการขัดกันแห่ง ผลประโยชน์ ๓. ส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อ จัดจ้างในเว็บไซต์ของหน่วยงาน ๔. มาตรการส่งเสริมความโปร่งใสในการ จัดซื้อจัดจ้าง ๕. มาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติ มิชอบ ๖. มาตรการป้องกันการขัดกันระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ ส่วนรวม

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
องค์การบริหารส่วนตำบลบางตะบูน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ประเด็น	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง (โอกาส X ผลกระทบ)	มาตรการ/แนวทางในการบริหารจัดการ ความเสี่ยง
			๗. จัดทำและเผยแพร่แผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง
๔.การบริหารงานบุคคล	(๑) การประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนไม่เป็นธรรม (๒) ช่วยเหลือญาติหรือพวกพ้องในการสรรหาบุคคล	๓x ๒) ๖ ความเสี่ยงระดับปานกลาง	๑. กำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารงานบุคคลที่ชัดเจนและเป็นธรรม ๒. ประชาสัมพันธ์การรับสมัครงานผ่านสื่อประชาสัมพันธ์การรับสมัครงานผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ตามช่องทางต่างๆ ๓. มาตรการแสดง เจตนาารมณ์ในการนำหลักคุณธรรมมาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหาร

๓. มาตรการจัดการความเสี่ยงและการป้องกันการทุจริต

กรณีที่ประเมินความเสี่ยงการทุจริตแล้วพบว่า กระบวนการใดมีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตสูงหรือปานกลาง ให้จัดทำมาตรการจัดการความเสี่ยงและป้องกันการทุจริตตามลำดับความรุนแรง